

Prof. dr hab. Tomasz Gubański
Dziedzina - sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna - instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu
tgubanski@amuz.edu.pl

Poznań, 12.09.2025 r.

Recenzja
w postępowaniu habilitacyjnym
dr Marty Małgorzaty Różańskiej
Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Zlecniodawca recenzji

Senat Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku – uchwała nr 56/2025 z dnia 26 maja 2025 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego Pani dr Marcie Małgorzacie Różańskiej.

Do nadesłanego pisma informującego mnie o powołaniu w skład komisji habilitacyjnej w roli recenzenta została dołączona dokumentacja.

Dane o Habilitantce

1. Edukacja i stopnie naukowe

- 2007 r. : dyplom magistra sztuki w specjalności obój w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w klasie prof. dra hab. Józefa Raatza,
- w trakcie studiów w ramach programu Erasmus kształciła się w Conservatoire National de Musique et de Danse de Lyon w klasie oboju prof. Jeana Louisa Capezzali oraz prof. Jérôme'a Guicharda,

- 2007 r. : uzyskanie stypendium w ramach studiów podyplomowych w Royal Northern College of Music w Manchester w Anglii w klasie prof. Jonathana Smalla,
- uczestniczenie podczas pobytu w Anglii w kursach mistrzowskich, prowadzonych przez Nicholasa Daniela,
- 2015 r. : uzyskanie tytułu doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie – instrumentalistyka w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku.

2. Przebieg zatrudnienia

- od 2010 r. Akademia Muzyczna w Gdańsku – umowa na czas określony,
- 2010 r. : zatrudnienie w Operze Bałtyckiej w Gdańsku na stanowisku I oboisty oraz w orkiestrze Sinfonia Baltica w Słupsku na stanowisku I oboisty (brak informacji o zakończeniu pracy),
- od 2010 r. zatrudnienie w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II st. im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku na stanowisku nauczyciela gry na oboju,
- od 01.09.2015 r. zatrudnienie w ramach stosunku pracy na podstawowym miejscu pracy w Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Ocena dorobku artystycznego, dydaktycznego i organizacyjnego

Pani dr Marta Różańska od początku swojej aktywności zawodowej działała wielotorowo, zarówno jako muzyk orkiestrowy, solistka, kameralistka, pedagog akademicki i nauczyciel w szkołach I i II st., a od kilku lat również jako organizator festiwalu obojowego.

Z dokumentacji wynika, że w okresie po uzyskaniu tytułu doktorskiego w domenie artystycznej dominuje aktywność kameralna. Habilitantka jest współzałożycielką (wraz z Andrzejem Wojciechowskim i Mirosławem Pachowiczem) Gdańskiego Tria Stroikowego, a w 2018 roku, wspólnie z pianistką – Izabelą

Paszkiewicz, założyła Różańska/Paszkiewicz Duo. W 2023 r. działalność duetu została nagrodzona w III Międzynarodowym Konkursie „Muzyczne Orły” w obszarze muzyki poważnej za wybitne osiągnięcia artystyczne, naukowe i edukacyjne, zrealizowane w 2022 r. Pani dr Marta Różańska nie ogranicza swojej działalności w zakresie kameralistyki wyłącznie do zespołów duetu i tria, ale bierze udział w rozmaitych obsadach wykonawczych, tworzonych na potrzeby konkretnych projektów artystycznych.

W szkole I i II stopnia Habilitantka stworzyła liczną klasę, a Jej uczniowie odnoszą sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych. Wyrazem uznania dla szczególnych osiągnięć pedagogicznych Pani Marty Różańskiej jest nagroda Centrum Edukacji Artystycznej, przyznana w 2020 roku.

Jako nauczyciel akademicki tworzy przestrzeń do jak najszerzej wymiany doświadczeń, zapraszając wybitnych artystów z kraju i zagranicy, a także popierając wyjazdy studentów w ramach programu Erasmus. Otwartość i współpraca owocują coraz częstszymi zaproszeniami studentów i absolwentów Habilitantki do wzięcia udziału w rozmaitych projektach orkiestrowych – krajowych i zagranicznych.

Niezwykle cennym osiągnięciem dydaktyczno-organizacyjnym jest Międzynarodowy Festiwal Obojowy w Gdańsku, którego pomysłodawczynią, twórczynią oraz dyrektorem artystycznym jest Pani dr Marta Różańska. Jego pierwsza edycja odbyła się w 2019 roku, a w 2024 roku doczekał się już piątej odsłony. Festiwal cieszy się coraz większym zainteresowaniem i cały czas rozwija ofertę spotkań i konsultacji. Jest więc znakomitą okazją do promowania wśród potencjalnych studentów, czyli uczniów i uczennic szkół muzycznych I i II stopnia zarówno samego instrumentu – oboju, jak również gdańskiej Akademii Muzycznej. Ta trafiona inicjatywa dydaktyczno-popularyzatorska świadczy o wybitnych zdolnościach organizacyjnych Pani dr Marty Różańskiej.

Ocena dzieła artystycznego

Do oceny w postępowaniu habilitacyjnym Pani dr Marta Róžańska przedstawiła dwa osiągnięcia, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Są to dwie nagrane i wydane płyty:

- René de Boisdeffre „Works for Oboe and Piano”
- „Baltic Music for oboe and piano”

Monograficzna płyta z dziełami francuskiego kompozytora - René de Boisdeffre – okresu romantyzmu (1838-1906) „Works for Oboe and Piano” powstała jako część ambitnego i dużego projektu odkrywania zapomnianej twórczości tego kompozytora. Rejestracja kompozycji stanowi zatem ich światową premierę fonograficzną. Instrumentem wiodącym, jak zresztą wskazuje na to tytuł, jest obój, ale znalazły się tu również utwory bez jego udziału; całość składa się z jedenastu kompozycji, wśród których sześć jest z udziałem oboju. Pomysłodawcą projektu, artystycznym dyrektorem i producentem jest Jan Andrzej Jarnicki. Płyta została wydana w 2019 r. przez wydawnictwo muzyczne Acte Préalable. O dobór muzycznych partnerów w celu nagrania wybranych dzieł została poproszona pianistka - Anna Mikolon.

Zarejestrowane dzieła z udziałem oboju to:

1. Deuxième Élévation pour hautbois avec piano op. 61

wyk. Marta Róžańska – obój

Anna Mikolon – fortepian

2. Scherzo-Septuor pour piano et instruments à vent op. 49

wyk. Rafał Jędrzejewski – flet

Marta Róžańska – obój
Andrzej Wojciechowski – klarnet
Mirosław Pachowicz – fagot
Piotr Pożakowski – waltornia
Jędrzej Kacprzyk – kontrabas
Anna Mikolon – fortepian

3. Trois Pièces pour hautbois et piano op. 26

wyk. Marta Róžańska – obój
Anna Mikolon – fortepian

4. Scènes villageoises pour hautbois et piano op. 86

wyk. Marta Róžańska – obój
Anna Mikolon – fortepian

5. Poème pastoral pour hautbois, violoncelle et piano op. 87

wyk. Marta Róžańska – obój
Zofia Elwart – wiolonczela
Anna Mikolon – fortepian

6. Andantino pour hautbois et piano op. 60

wyk. Marta Róžańska – obój
Anna Mikolon – fortepian

Otwierający płytę „Deuxième Élévation pour hautbois avec piano” op. 61 jest krótkim, jednoczęściowym utworem o sielankowym charakterze. Kantylenowy dialog oboju z fortepianem przeprowadzony został z wyczuciem francuskiego stylu – śpiewnie, a jednocześnie lekko i z dużym wdziękiem.

„Scherzo-Septuor pour piano et instruments à vent” op. 49 to utwór na kwintet

dęty (flet, obój, klarnet, fagot, waltornia), kontrabas i fortepian. Konstrukcję formalną tego septetu stanowią dwa kontrastujące ze sobą tria: pierwsze żywsze – bardziej zdecydowane, drugie utrzymane w spokojniejszym, nieco nostalgicznym charakterze. Wysłuchanie nagrania pozwala stwierdzić, że wszyscy wykonawcy są znakomitymi instrumentalistami, fantastycznie się rozumieją muzycznie i znakomicie współpracują, w rezultacie czego przepływy napięć frazowo-dynamicznych sprawiają wrażenie, jakby oddychał jeden organizm. Muzycy grają z nieskazitelną intonacją i techniką. Z dużą przyjemnością słucha się tej kompozycji, podziwiając spójne barwowo brzmienie oraz precyzję i lekkość wspólnej artykulacji.

„Trois Pièces pour hautbois et piano” op. 26 i „Scènes villageoises pour hautbois et piano” op. 86 są trzyczęściowymi, programowymi kompozycjami. W pierwszym z nich już nazwy części wskazują na klimat ludowo-idylliczny i nasuwają na myśl wiejskie krajobrazy. Po radosnym i energetycznym „Prelud pastoral” z charakterystycznymi rytmami i akcentami nawiązującymi do hiszpańskiej muzyki ludowej, następuje „Prière” (z franc. modlitwa) o spokojnej, uduchowionej, szerokiej frazie. Całość kończy „Villanelle”, która z nazwy i z charakteru nawiązuje do renesansowej pieśni o ludowym rodowodzie. Habilitantka wspólnie z pianistką grają z dużym wyczuciem czasu, zarówno przyspieszenia, jak i zawieszenia tempa (np. w „Prière”) są przekonujące i dobrze służą oddaniu klimatu sielankowej, malarskiej opowieści.

W „Scènes villageoises pour hautbois et piano” op. 86, czyli w scenach wiejskich nazwy części to tylko określenia tempa: *Allegro moderato*, *Andante* i *Allegro*, ale ich programowy charakter, oddający całą feerią barw i dźwięków francuską wieś, jest niezaprzeczalny. W wykonaniu tej kompozycji przekonują tempa zaproponowane przez obie Wykonawczynie, zwłaszcza w części pierwszej – *Allegro moderato* da się wyczuć myślenie w podziale na dwa, mimo zapisu 4/4 i stosunkowo wartki przebieg, niezależnie od określenia *moderato*. Dzięki temu Kameralistki znakomicie uchwyciły radosny nastrój i lekkość utworu. W obu dziełach Panie dr Marta Różańska i Anna Mikolon grają w wyjątkowym artystycznym porozumieniu,

tworząc sugestywną i zapadającą w pamięć interpretację.

„Poème pastoral pour hautbois, violoncelle et piano” op. 87 to czteroczęściowa, programowa kompozycja. Nazwy części nie pozostawiają wątpliwości, jakie obrazy zaplanował przed słuchaczem odmalować dźwiękami twórcy. Część I - „Matinée de printemps” (z franc. poranek wiosenny) jest delikatnym i pastelowym w brzmieniu dialogiem oboju i wiolonczeli z subtelnym towarzyszeniem fortepianu. Druga - „Angelus” (Anioł Pański) w wolniejszym, nieco melancholijnym charakterze przywołuje skojarzenia z modlitwą. Uwagę zwraca tutaj miękkie szlachetne w brzmieniu i dobre intonacyjnie wielokrotne wydobywanie z instrumentu najniższego dźwięku w skali obojowej (b małe). Kolejna część - „Sous bois” (pod drzewami, zarośla) przynosi żywsze tempo w metrum trójdzielnym, a wieńcząca kompozycję czwarta część - „Sur le pré” (na łące) w swych żywych, szesnastkowych przebiegach nawiązuje do powiewów wiatru, kołyszącego trawami. Całość ma charakter idylliczny. Trójka wykonawczyń gra niezwykle stopliwą barwą, perfekcyjnie intonacyjnie i technicznie, wobec czego słucha się ich z ogromną przyjemnością.

Zamykające płytę „Andantino pour hautbois et piano” op. 60 stanowi swoistą klamrę spinającą całość. Powraca tu sielankowy, lekko melancholijny charakter, sugestywnie oddany przez Habilitantkę i towarzyszącą jej Pianistkę – Panią Annę Mikolon.

Reasumując, płyta jest ciekawym i bardzo udanym przedsięwzięciem artystycznym. Spotkali się tu znakomici wykonawcy, z ogromnym zaangażowaniem i wyczuciem odczytujący intencje zapomnianego twórcy Romantyzmu - René de Boisdeffre. Wprowadzenie w obieg muzycznego świata nagrań kompozycji od przeszło stu lat niewykonywanych publicznie wiąże się z dużą odpowiedzialnością artystyczną, ponieważ tworzy się w ten sposób kanon wykonawczy, do którego kolejne wykonania będą porównywane. Niewątpliwie niniejszy zapis dźwiękowy tych dzieł muzycznych zawiesił przed potencjalnie kolejnymi ich wykonawcami, którzy chcieliby je nagrać, poprzeczkę bardzo wysoko, gdyż ta piękna muzyka została

wykonana perfekcyjnie intonacyjnie i technicznie, ujawniając ponadto fantastyczne wręcz zgranie muzyków oraz niezwykle interesujące i sugestywne odczytanie zapisu i intencji kompozytora. Udział Habilitantki w tym projekcie był wiodący i trzeba z uznaniem stwierdzić, że zaprezentowała się jako niezwykle muzykalna, bardzo sprawa technicznie i dysponująca pięknym dźwiękiem o ciepłej barwie Instrumentalistka i jednocześnie znakomita Kameralistka, biorąca udział w niezwykle ciekawych realizacjach artystycznych.

Jako drugie osiągnięcie Pani dr Marta Różańska wskazała płytę zatytułowaną „Baltic music for oboe and piano”, zrealizowaną wspólnie z Izabelą Paszkiewicz-Ginter – pianistką, z którą współpracuje od wielu lat, tworząc Różańska/Paszkiewicz Duo.

Nagrania dokonano w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej w Gdańsku w 2022 roku. Płyta zawiera utwory kompozytorów związanych z Gdańskiem. Są to:

1. Marek Czerniewicz - „Pieśń o ogrodzie Eden” na rożek angielski i fortepian
2. Tadeusz Dixa - „Impresja” na obój i fortepian
3. Krzysztof Olczak - „Dreaming” na dwa oboje, fortepian i elektronikę
4. Krzysztof Jurczak - „... ” na obój i fortepian
5. Manuel Dominguez Salas - „Densidad'ome” na obój, fortepian
preparowany
i noisemaker
6. Anna Ročławska-Musiałczyk - „Absence” na obój i fortepian

Otwierająca album kompozycja Marka Czerniewicza „Pieśń o ogrodzie Eden” jest jedynym dziełem w tym zbiorze, przeznaczonym na rożek angielski. Ciemna barwa rożka dobrze oddaje trochę nierealny, kantylenowy charakter prowadzonej melodii na tle ostinatowych figuracji fortepianu. W środkowej części następuje lekkie

ożywienie dzięki wykorzystaniu stylistyki i harmonii żydowskiej.

„Impresja” Tadeusza Dixy w partii oboju jest przesycona ciemnymi, ciepłymi barwami, tworzącymi tajemniczy, mistyczny klimat.

Ciekawą i efektowną kompozycją jest „Dreaming” Krzysztofa Olczaka na dwa oboje, fortepian i elektronikę. Poprzez zestawienie oboju nagranych na taśmie z obojem, wykonującym swą partię na żywo, twórca uzyskał oryginalne efekty polirytmiczne i sonorystyczne. Dzieło jest urozmaicone pod względem faktury, figur aleatorycznych, rytmu, artykulacji, specjalnych efektów elektronicznych. Generalnie słucha się tego utworu z dużym zainteresowaniem, tym bardziej że obie Wykonawczynie są świetnie zgrane, a jednocześnie muzykują z brawurą, całość iskrzy energią.

Kompozycja bez tytułu „... ” Krzysztofa Jurczaka przynosi uspokajającą kantylenę, przerywaną jedynie krótkimi, ostrymi impulsami sonorystycznymi.

Dziełem niezwykle efektownym, wielobarwnym, pełnym zróżnicowanych pomysłów, które uderza upajającym powiewem egzotyki, jest „Densidad'ome” Manuela Domingueza Salasa na obój, fortepian preparowany i noisemaker. Utwór zaczyna się od delikatnych odgłosów, nasuwających skojarzenia z dźwiękami dżungli, ale ich pierwsze pojawienia się są nieśmiałe i lekkie. Stopniowo dynamika i efekty narastają, zagęszcza się faktura (hiszpańskie *densidad* oznacza gęstość), coraz bardziej słychać jakby głosy dzikich zwierząt (np. małp, ptaków), a punkt kulminacyjny ma charakter wręcz orgiastyczny; po nim następuje gwałtowne uspokojenie. Realizacja zmierzeń kompozytora wymagała zastosowania najbardziej śmiałych, nowoczesnych i oryginalnych technik gry na oboju, m.in.: wydobywania dźwięków z instrumentu z i bez stroika, dźwięków tylko na stroiku, multifonów, ćwierćtonów, glissand, przeplatania gry śpiewem, itp. Pianistka grająca na fortepianie preparowanym również mierzyła się z niekonwencjonalnymi sposobami wydobywania dźwięków. Aby sprostać karkołomnemu zapisowi kompozytora, obie Wykonawczynie musiały użyć ogromu swej pomysłowości i wyobraźni muzycznej. Partnerował im jako noisemaker sam twórca dzieła. Efekt końcowy jest znakomity.

Pelen energii utwór mieni się całą feerią barw, brawurowo wydobywanych dźwięków naśladujących zwierzęta i inne odgłosy natury. Brawa dla Kompozytora i obu Solistek.

Dzieło zamykające album „Absence” (z ang. nieobecność, brak) Anny Rociławskiej-Musiałczyk poświęcone jest pamięci profesora Kaia Baumanna - znakomitego dyrygenta i niezwykle ciepłego, przyjaznego człowieka, którego miałem okazję poznać osobiście i którego wyjątkowo ceniłem. W utworze początkowo melancholijna, swobodna kantylena ulega stopniowemu wzmożeniu dynamicznemu i ekspresyjnemu. Pojawia się pięknie poprowadzone przez Wykonawczynię unisono oboju z fortepianem, które mocno przyspiesza, by nagle ulec gwałtownemu zatrzymaniu, po którym powraca nostalgiczna kantylena. Wysłuchanie tego dzieła nasunęło mi skojarzenie z biegiem ludzkiego życia, które w każdej chwili może zostać brutalnie przerwane.

Podsumowując, płyta „Baltic music for oboe and piano” zawiera bardzo interesujące i zróżnicowane stylistycznie dzieła współczesnych kompozytorów związanych z Gdańskiem. Do artystycznego sukcesu wydanej monografii w ogromnej mierze przyczyniła się wspaniała interpretacja obu Solistek.

Obie płyty, przedstawione jako osiągnięcie artystyczne, prezentują nowe, interesujące i wartościowe dzieła muzyki obojowo-kameralnej, wzbogacające i poszerzające dotychczasowy repertuar z wykorzystaniem oboju. Słuchacz może zapoznać się z nimi w sugestywnej, perfekcyjnej technicznie i dojrzałej muzycznie interpretacji. Habilitantka w poszczególnych kompozycjach stworzyła kreacje artystyczne pełne zróżnicowanych emocji i barw dźwiękowych. Biegłość techniczna, piękny dźwięk, wielka wyobraźnia muzyczna w połączeniu z ogromną swobodą w grze zespołowej pozwoliły Pani dr Marcie Różańskiej zaprezentować w pełni walory nagranych kompozycji, a zarazem własnych umiejętności i wrażliwości muzycznej.

Konkluzja

Przedstawiony przez Panią dr Martę Różańską dorobek artystyczny, dydaktyczny i organizacyjny stanowi istotny wkład w rozwój sztuki muzycznej. Habilitantka jawi się jako osoba z pasją realizującą się w pracy artystycznej i pedagogicznej. Działalność organizacyjna, której rezultatem jest Międzynarodowy Festiwal Obojowy, przyczynia się do promocji rodzimej Uczelni w kraju i za granicą.

Wskazane do oceny dzieła artystyczne stanowią cenny wkład w poszerzanie repertuaru obojowo-kameralnego oraz promują twórców związanych z Gdańskiem.

Zarówno wskazane dzieła, jak i działalność we wszystkich obszarach wymienionych w dokumentacji oceniam wysoko.

Uważam, że Habilitantka spełnia wymagania odnośnych ustaw i aktów prawnych. Zasługuje na posiadanie stopnia doktora habilitowanego. Popieram starania o nadanie Jej tego stopnia.

